

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion televisio- ja radorahastosta annettua lakia siten, että 1 päivänä tammikuuta 2013 maksamatta olevien televisiomaksujen perimisestä luovutaan 1 päivänä tammikuuta 2015 alkaen. Vastaavasti ne televisiomaksut,

joita ei vuoden 2014 loppuun mennessä ole saatu palautettua, tuloutetaan valtion televisio- ja radorahastoon 1 päivänä tammikuuta 2015.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Valtion televisio- ja radorahastosta annettuun lakiin (745/1998, jäljempänä *rahastolaki*) perustuva televisiomaksujen maksuvelvollisuus päättyi vuoden 2012 lopussa. Vuoden 2013 voimaan tullut rahastolain muutos (475/2012) oli osa Yleisradio Oy:n rahoitustapaa koskevaa uudistusta. Vuoden 2013 alusta lähtien valtion talousarvion otetusta määrärahasta siirretään valtion televisio- ja radorahastoon Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseen tarvittava summa. Määrärahaa vastaava summa kateetaan yleisverosta annetun lain (484/2012) mukaisella yleisradioverolla.

Rahastolain 5 §: mukaan valtion televisio- ja radorahaston varat muodostuvat valtion talousarvion otettavasta määrärahasta suoritetuista varoista, kerättävistä maksuista ja edellisiltä tilikausilta kertyneistä ylijäämistä, jotka ovat rahaston valtion keskuskirjanpidossa olevalla yhdystilillä. Pääosan rahaston varoista muodostaa valtion talousarviosta siirrettävä määräraha, jonka suuruus vuonna 2013 oli 500 miljoonaa euroa. Televisiomaksuvelvollisuuden päättymisen jälkeen rahastoon kertyy vähäisessä määrin maksusuorituksia vuoden 2012 lopussa suorittamatta olevista televisiomaksuista.

Vuoden 2012 lopussa valtion televisio- ja radorahaston kirjanpitoon sisältyi sekä suorittamatta olevia että palautettavia televisiomaksuja. Perittävä saatavakanta oli 18,2 miljoonaa euroa ja palautettavien televisiomaksujen yhteismäärä oli 5,9 miljoonaa euroa.

Suorittamatta olevat televisiomaksut koostuvat vuoden 2012 loppuun mennessä syntyneistä, mutta vielä maksamattomista televisiomaksuista. Maksujen perintään sovelletaan rahastolain lailla 475/2012 kumotun 3 luvun säännöksiä vuoden 2017 loppuun saakka. Televisiomaksu, takautuva televisiomaksu, viivästysmaksu ja tarkastusmaksu voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä ulosottoteitse. Osa saatavista on sellaisia, että niistä tehtyjen valitusten käsittely hallinto-oikeudessa on kesken tai asiakkaat kuuluvat yksityishenkilöiden velkajärjestelyohjelmaan.

Palautettavat maksut koostuvat vuonna 2012 maksettujen, mutta vuodelle 2013 kohdistuneiden maksujen palautuksista sekä aikaisemmilta vuosilta kertyneistä, maksajien irtisanomista televisiomaksuista, joita ei ole voitu palauttaa. Televisiomaksujen palauttamiseen sovelletaan lailla 475/2012 kumotun rahastolain 17 §:n säännöksiä vuoden 2017 loppuun saakka. Sen mukaan maksetusta televisiomaksusta palautetaan tai hyvitetään

käyttämättä jäänyt osuus, joka maksetaan siitä ajankohdasta, jona television käytön lopettaminen on tullut Viestintäviraston tietoon. Summasta vähennetään viiden euron suuruisen palautusmaksu. Jos palautettava rahamäärä palautusmaksun vähentämisen jälkeen on alle viisi euroa, maksua ei palauteta. Vuodelle 2013 kohdistuvat liikamaksut palautetaan lain 475/2012 siirtymäsäännöksen mukaan täysimääräisesti vähentämättä edellä mainittua palautusmaksua.

Voimassa olevassa lain siirtymäsäännöksen mukaan televisiomaksujen jälkiperintää sekä palautusten maksamista jatketaan vuoden 2017 loppuun. Säännöksen määräaika perustuu verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 20 §:än. Siinä todetaan, että julkinen saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on määrätty tai maksuunpantu, ja muussa tapauksessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on erääntynyt. Samaan ajankohtaan kytkeytyy maksuvelvollisen oikeus tehdä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa tarkoitettu perustevalitus.

Valtion televisio- ja radiorahaston hallinnoinnista ja televisiomaksujen keräämisestä vastaava Viestintävirasto on toteuttanut rahastolain muutoksen edellyttämiä toimenpiteitä maksuvelvollisuuden päättämiseksi vuoden 2012 lopussa sekä vuodelle 2013 kohdistuvien televisiomaksujen palauttamiseksi. Vuoden 2013 alusta viraston televisiomaksutoiminta on supistunut palautusten maksuun, jälkiperinnän ja maksuliikkeen hoitoon sekä televisiomaksujärjestelmän alasaajoon liittyviin muihin tehtäviin. Kesäkuun 2013 alusta lähtien viraston toimintaa on edelleen sopeutettu niin, että tehtävien hoitoon jää yhteensä neljä henkilöä. Loppuvuodesta 2013 henkilömäärä vähenee kahteen.

Televisiomaksujen laskutus, perintä ja palauttaminen hoidetaan aiemman televisiomaksujen laskutuksessa käytetyn tietojärjestelmän (television käyttäjärekisteri) avulla. Järjestelmä on alun perin mitoitettu suurten asiakas- ja laskumassojen hallintaan. Viestintävirasto on sopeuttanut järjestelmää olennaisesti vähentyneiden asiakas- ja laskumassojen takia. Sopeutuksesta huolimatta järjestelmän kustannukset muodostavat merkittä-

vän osan arvioiduista vuotuisista toiminnan kustannuksista vuodesta 2014 lähtien.

Vuodelle 2013 kohdistuvien, maksajille palautettavien liikamaksujen määrä syyskuun 2013 lopussa oli 130 000 euroa (4 500 kappaletta). Vuosilta 2007–2012 palauttamattomien vanhojen liikamaksujen määrä oli noin 380 000 euroa (10 500 kappaletta). Lisäksi järjestelmässä oli 230 000 euroa (44 500 kappaletta) vuosilta 2007–2012 kertyneitä maksuja, joita ei palauteta rahastolain 17 §:n mukaan. Palautettavien maksujen määrä pienenee, kun vuosittain tehdään vanhentuneista saatavista tileistäpoistot. Esimerkiksi vuoden 2013 lopussa vanhenee palautettavia maksuja 40 000 euron arvosta. Vuosien 2013–2014 arvioidaan maksuja saatavan palautettua noin 300 000 euroa.

Syyskuun 2013 lopussa perittävä saatavakanta oli 14,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2012 lopun saatavakannasta valtion televisio- ja radiorahastoon oli syyskuun 2013 loppuun mennessä kertynyt 4,66 miljoonaa euroa. Loppuvuonna Viestintävirasto arvioi tuloja kertyvän 300 000–400 000 euroa, jolloin kokonaistulot rahastolle vuonna 2013 olisivat noin viisi miljoonaa euroa. Saatavakanta pienenee vuosittaisten vanhentumisten johdosta tehtävien tileistäpoistojen vuoksi. Vuoden 2013 lopussa arvioidaan vanhentumisen johdosta tehtävän poistoja tileistä noin 1,4 miljoonan euron arvosta. Viraston karkean arvion mukaan vuosille 2014–2015 tuloja kertyy noin 200 000 euroa vuosittain. Vuosien 2016 ja 2017 vuotuisien maksutulojen arvioidaan jäävän alle 200 000 euron.

Viestintäviraston arvion mukaan televisiomaksujen perinnän ja palautusten kustannukset ovat vuonna 2013 noin 3,4 miljoonaa euroa, vuonna 2014 noin 800 000 euroa ja vuosina 2015–2017 karkeasti arvioiden noin 600 000 euroa vuodessa. Viestintävirasto veloitaa kustannukset valtion televisio- ja radiorahastolta.

Televisiomaksusaatavien perinnän ja televisiomaksupalautusten kustannukset nousevat perinnästä aiheutuvia tuloja suuremmiksi jo vuoden 2014 aikana. Kustannukset, joita ei voida kattaa perinnästä saatavilla tuloilla, katetaan valtion televisio- ja radiorahastoon aiemmin kertyneistä televisiomaksutuotoista, joita ei ole tilitetty Yleisradio Oy:lle tai muu-

toin käytetty rahastolaissa säädettyihin tarkoituksiin. Rahastossa arvioidaan vuoden 2013 lopussa olevan televisiomaksutuottoja 10,2 miljoonaa euroa ja vuoden 2014 lopussa 9,4 miljoonaa euroa.

2 Ehdotetut muutokset

Rahastolain muuttamisesta annetun lain 475/2012 voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että suorittamatta olevien televisiomaksujen perimiseen sovellettaisiin rahastolain vuoden 2012 lopussa voimassa olleita säännöksiä vuoden 2014 loppuun. Voimassa olevan säännöksen mukaisesti säännöksiä sovelletaan vuoden 2017 loppuun. Lisäksi voimaantulosäännöstä tarkennettaisiin siten, että sen nojalla Viestintävirasto voi luopua saatavien perinnästä ja poistaa saatavat rahaston liikekirjanpidon 1 päivänä tammikuuta 2015. Vastaavasti ne televisiomaksut, joita ei vuoden 2014 loppuun mennessä ole saatu palautettua, tuloutettaisiin rahastoon 1 päivänä tammikuuta 2015.

Rahastolain tarkoituksena on lain 1 §:n mukaan järjestää Yleisradio Oy:n toiminnan rahoitus ja valtion televisio- ja radiorahaston hoito sekä muutoinkin edistää televisio- ja radiotoimintaa. Ennen vuotta 2013 syntyneiden televisiomaksusaatavien perinnän ja palauttamisen jatkaminen vuoden 2017 loppuun saakka aiheuttaa kustannuksia, joita ei voida kattaa toiminnasta saatavilla tuotoilla. Tästä syystä toiminnan ei voida enää katsoa edistävän lain tarkoituksen toteutumista.

Valtion televisio- ja radiorahaston kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Ehdotetulla muutoksella rahaston hallinnosta huolehtiva Viestintävirasto voisi luopua saatavien perinnästä ja poistaa saatavat liikekirjanpidosta sen estämättä, mitä talousarvion yleisissä soveltamismääräyksissä (TM 9509) määrätään valtion saatavien perinnän kestosta.

Ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan olennaista vaikutusta siihen, saadaanko peritävistä saatavista lopulta suoritus. Muutoksen voimaantullessa saatavia on peritty vähintään kahden vuoden ajan sekä Viestintäviraston omin toimin että ulosoton kautta. Tässä tilanteessa maksuvelvollista on useasti ke-

hotettu suorittamaan laiminlyödyn televisiomaksun mahdollisine muine seuraamuksineen. Televisiomaksujen perinnän aiemman historiatiedon valossa arvioituna on epätoennäköistä, että laiminlyödyistä maksusta saataisiin suoritus ulosoton kautta tai muutoin näin pitkän ajan kuluttua sen erääntymisestä. Tämä mahdollisuus oli huomioitu rahastolain kumotussa 16 §:ssä. Sen mukaan Viestintävirasto voi keskeyttää maksun perimisen, jos television käyttäjä on kehotuksista huolimatta laiminlyönyt televisiomaksun suorittamisen eikä kyseistä maksua ole myöskään ulosottoteitse tai muulla tavoin saatu perityksi ja on ilmeistä, että perinnän jatkamisesta aiheutuu lain tarkoituksen vastaisia kuluja.

Televisiomaksusaatavien perinnästä ja liikamaksujen palauttamisesta luopumista tulee arvioida perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Yhdenvertaisuussäännös edellyttää, että lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Säännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien kansalaisten samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia.

Voidaan sanoa, että olosuhteissa on tapahtunut muutos verrattaessa televisiomaksujen perinnän tilannetta vuonna 2012 tilanteeseen, jolloin ehdotetun muutoksen mahdollistamat toimenpiteet toteutettaisiin vuodenvaihteessa 2014–2015. Televisiomaksuvelvollisuus päättyi vuoden 2012 lopussa. Saatavien perintää on suoritettu vuoden 2013 ajan ja perintää jatkettaisiin vuoden 2014 loppuun. Myös palautuksia pyritään tekemään saman ajan. Koska olosuhteet ovat muuttuneet, ei ehdotetun sääntelyn voida katsoa olevan riskiriidassa perustuslain yhdenvertaisuussääntelyn kanssa.

Ehdotuksen ei voida katsoa maksun palauttamisen osalta johtavan sellaisiin kohtuuttomiin oikeudenmenetyksiin, jotka eivät olisi perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä. Palauttamatta jättäminen johtuu palautuksen saajaan liittyvistä seikoista. Viestintävirasto on aktiivisin toimenpitein pyrkinyt palauttamaan liikaa maksetut televisiomaksut maksajille. Yleisin palauttamisen estävä syy on se, että palautuksen saaja ei pyynnöstä huolimatta ole toimittanut yhteystietojaan (ti-

linumero) palautuksen tekemistä varten. Osa palautuksista on sellaisia, että niitä ei rahastolain kumotun 17 §:n nojalla palauteta ja sellaisina ne voidaan tulouttaa rahastoon.

3 Esityksen vaikutukset

Ehdotetun muutoksen takia valtion televisio- ja radiorahastoon jää tuloutumatta televisiomaksutuoja vuosilta 2015–2017 yhteensä arviolta noin 500 000 euroa. Palauttamatta jääneitä televisiomaksuja puolestaan tuloutuisi rahastoon arviolta 200 000 euroa. Muutoksella saavutettaisiin arviolta 1,8 miljoonan euron kustannussäästöt valtion televisio- ja radiorahaston menoissa. Rahastolle koituvan nettohyödyn arvioidaan olevan 1,5 miljoonaa euroa.

Valtion televisio- ja radiorahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Rahasto on luonteeltaan talousarviotaloudesta erotettu varallisuus, jolla on laissa säädetty käyttötarkoitus ja itsenäinen talous. Ehdotetulla muutoksella ei näin ollen ole vaikutusta valtion talousarvioon. Yleisradio Oy:n rahoitus on järjestetty sisällyttämällä valtion talousar-

vioon määräraha, jolla siirretään rahastoon rahastolain 3 §:ssä säädetty määrä Yleisradio Oy:n julkisen palvelun rahoittamiseen. Ehdotuksella ei ole vaikutusta Yleisradio Oy:lle tarkoitettuun määrärahaan.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot Yleisradio Oy:ltä, Viestintävirastolta, Valtionkonttorilta, oikeusministeriöltä ja valtiovarainministeriöltä. Lisäksi esitysluonnos on ollut saatavilla liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivuilla.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (475/2012) voimaantulosäännöksen 3 ja 5 momentti seuraavasti

Tämän lain voimaan tullessa suorittamatta olevien televisiomaksujen perimiseen sovelletaan valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 31 päivänä joulukuuta 2012 voimassa olleita säännöksiä 1 päivään tammikuuta 2015. Saatavien perinnästä luovutetaan ja ne poistetaan valtion televisio- ja radiorahaston liikekirjanpidon tileistä 1 päivänä tammikuuta 2015.

Tämän lain voimaan tullessa palauttamatta olevat televisiomaksut, joita ei vuoden 2014 loppuun mennessä ole saatu palautettua, tuloutetaan valtion televisio- ja radiorahastoon 1 päivänä tammikuuta 2015.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä _____ päivänä _____ kuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Asunto- ja viestintäministeri *Pia Viitanen*

Laki**valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta
annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (475/2012) voimaantulosäännöksen 3 ja 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämän lain voimaan tullessa maksamatta olevien televisiomaksujen perimiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä 1 päivään tammikuuta 2018.

Tämän lain voimaan tullessa suorittamatta olevien televisiomaksujen perimiseen sovelletaan valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 31 päivänä joulukuuta 2012 voimassa olleita säännöksiä 1 päivään tammikuuta 2015. Saatavien perinnästä luovutaan ja ne poistetaan valtion televisio- ja radorahaston liikekirjanpidon tileistä 1 päivänä tammikuuta 2015.

Kumotussa 17 §:ssä tarkoitettut televisiomaksut, joita ei vuoden 2017 loppuun mennessä ole saatu palautettua, tuloutetaan 1 päivänä tammikuuta 2018 valtion televisio- ja radorahastoon.

Tämän lain voimaan tullessa palauttamatta olevat televisiomaksut, joita ei vuoden 2014 loppuun mennessä ole saatu palautettua, tuloutetaan valtion televisio- ja radorahastoon 1 päivänä tammikuuta 2015.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.